

ZPRÁVODAJ

51. JIRÁSKOVA HRONOVA

národní přehlídka amatérských divadelních souborů pořádaná v rámci Festivalu zájmové umělecké činnosti 1981 na počest XVI. sjezdu KSČ, 60. výročí založení KSČ a voleb do zastupitelských orgánů.

Sobota 8. srpna 1981

10

SLOVO ZÁVĚREM

Letošní ročník Jiráskova Hronova, který právě uzavíráme, je vstupním ročníkem do dalšího půlstoletí. Domníváme se, že šlo o vsep více než důstojný.

Rok 1981 byl v životě naší země výrazně ovlivněn významnými politickými událostmi. Jsme přesvědčeni, že přehlídka, 51. Jiráskův Hronov, který je součástí Festivalu zájmové umělecké činnosti, byl poctivým příspěvkem k řešení a naplňování úkolů, které před nás právě sjezd KSČ vytýčil.

Repertoárová skladba letošního Jiráskova Hronova byla velmi pestrá, stejně jak pestrá byla skladba v okresech a krajích. Významné místo tu měla česká klasika, výraznou proporcí dramatika sovětská, zastoupena byla dramatika světová.

V inscenační práci jsme zaznamenali osobitá představení talentovaných divadelníků. Cesta, jak apelativně působit na vědomí našeho diváka je mnohověrná. Shlédli jsme předsta-

vení, která se s maximální snahou snažila sdělit pokrokové autorovy myšlenky, zejména hereckou práci, stejně jako se objevila představení s vyhraněným uměleckým rukopisem svých tvůrců. Nelze však nepřiznat, že jsme viděli i představení méně zralá. Žádnému ze souborů však nelze upřít výraznou snahu podat výpověď o světě, ve kterém žijeme a aktivně se podílet na jeho přetváření v duchu našich socialistických ideálů.

Divadelní soubor Tyl Kulturního klubu pracujících z Čelákovic uvedl hru bratří Mrštíků Maryše.

Režisér Josef Kettner, člen Divadla Jiřího Wolky, se pokusil s vyspělým souborem o nový zajímavý výklad této hry. Spočívá v tom, že se nepokouší vyloučit Maryšu jen z postav hry a především z postav Maryši samé, ale vytváří z vesnice, tj. z lidu, novou dramatickou postavu, která průběhem hry zaujímá stanovisko k jednání Maryši, aby ke konci její činnosti došlo. Tedy jistý pokus vytvořit z Maryši drama kolektivní.

Inscenace v tomto smyslu dostatečně neprokázala plně jevištní životnost tohoto výkladu. S dramatickou postavou vesnice nepracuje režisér vždy na stejné úrovni, leckdy se tato postava mění pouze v chór, který plní funkci vnějšího organizátora představení. Herecká složka souboru je vyrovnaná a na vysokém stupni.

Soubor Na žíněnkách při ZV ROH ZŠ v Ostravě-Hrabůvce, který uvedl dramatizaci novely Jana Otčenáška: Romeo, Julie a tma, je souborem mladých nejen svým vznikem a věkem, ale i hereckou a režijní zkušeností. Pro tento začínající soubor byl příběh první lásky mladých lidí za německé okupace lákavý, ale zastihl soubor na tak obtížný úkol ještě nedostatečně připravený. Dramatizace, kterou si soubor zvolil, nese svým spíše televizním pojetím určité problémy dotvoření divadelní struktury. Soubor se v režii profesionálního herce Divadla Petra Bezruče Miloslava Čížka orientoval ve zvoleném jevištním prostoru jen velmi obtížně a těžkopádně.

Ing. Vladimíru HETFLÉŠOVI

za nekonvenční herecký přístup ke ztvárnění role Nikolaje ve hře V. Krasnogorova „Tak kdo k čertu odejde?“

Ladislavu LHOTOVI za úspěšné ztělesnění postavy Lízala v Maryše bratří Mrštíků, v níž využil své dlouholeté herecké zkušenosti.

Marii MARKOVÉ za titulní roli v Maryše bratří Mrštíků, v níž prokázala výrazné předpoklady pro další hereckou práci

DIPLOMY 51. ROČNÍKU JH

Josefu ŠNÁBLOVI za výrazný herecký výkon v eepisodní roli Vaška Mizery v Bílkově hře Dvůřek.

Vlastě TICHÉ za roli Valji v Arbuzovově Irkutské historii, v níž projevila slibné předpoklady pro další hereckou práci. Vlastě ŽITNÉ za vynikající herecký výkon v roli Telvy v Casonově hře Jitřní paní

Pavlu a Anně LOSOVÝM za zdařilé scénografické řešení inscenace Holbergovy hry Jeppe z Vršku.

Ludmile ŠMÍDOVÉ za úspěšný režijní debut v inscenaci Casonovy hry Jitřní paní.

Františku ZBORNÍKOVI za formování osobité poetiky vodňanského souboru Šupina, což prokázal inscenací na motivy Klicperovy hry Každý něco pro vlast.

Představení souboru MěstKS Vodňany Šupina bylo příkladem divadla, které bývá dnes běžně nazýváno autorským. Je to představení chytré, přemýšlivé a navíc také představení, jež má svou divadelní výraznost, osobitou poetiku i radost ze hry. Na těchto základech byla zbudována inscenace oslovující adresně diváka a dávající mu se smíchem i podněty k myšlením. Je to ovšem jedno velké ale. Soubor Šupina si vybral jako odrazový můstek k zobrazení a sdělení toho, co ho zajímá, text Václava Klimenta Klicpery Každý něco pro vlast. A tento text podrobil v rámci svého záměru ani ne úpravě, ani ne převedení do zcela jiné myšlenkové a tvarové roviny.

Výsledek byl potom logicky takový, že se jednak ztrácelo uspořádání v čase a prostoru, které by zcela srozumitelně a čitelně dovozovalo uskutečnit všechny motivy. Nicméně i tak bylo toto představení cenným vkladem do programu letošního Hronova.

Do repertoáru letošního hronovské přehlídky byla zařazena pouze jediná inscenace soudobé české hry, „Dvůrček“ Miloše Bílka v podání souboru ZK ROH ČSD z Meziměstí. Tato skutečnost je do jisté míry odrazem stavu naší dramatické tvorby.

Soubor z Meziměstí, který pracuje v nelehkých podmínkách vesnické pohraniční obce, změřil své síly s textem, který před inscenátory klade značné nároky. Přesto se soubor zhostil závažného úkolu, kterým je uvádění soudobé české tvorby se ctí. Prokázalo se, že disponuje zejména ve starší a zkušenější herecké generaci celou řadou talentovaných členů. Herecké výkony se vyznačovaly vkusnou měrou charakterizačních prostředků. Skutečnost, že inscenace nenašla hlubší a spontánnější ohlas v obecnosti, má své příčiny v některých technických okolnostech, závislých na režijním a scénografickém řešení. Zejména to však vychází z povahy samotného dramatikova textu, který se sice staví jednoznačně za pozitivní životní a morální ideály, ale nepřináší hlubší, objevenější a zásadnější pohled na naši dnešní skutečnost.

Náchodská divadelní scéna při Náchodském kulturním středisku uvedla inscenaci španělského dramatika Casony Jitřní paní. Úkol, před který byl soubor postaven, nebyl jednoduchý. Hra, přes své lidové realistické jádro má ještě další inscenační roviny — postavou Poutnice personifikující smrt utíká k symbolu, k metafoře. Při všech kvalitách autorova textu tu hrozí nebezpečí výkladu o osudové determinaci člověka. Nic takového se však Náchodskému souboru nestalo a výrazně ak-

centuje ty složky díla, které korespondují s potřebami našeho současného divadla. Představení akcentuje krásu života, akcentuje člověka jako tvůrce všeho pozitivního. Lidská existence tu nefiguruje bezmocná před jakousi prozřetelností, naopak, jedině člověk je aktivním tvůrcem života.

Představení Náchodských bylo však silným citovým zážitkem. Nejlepší bylo právě v režijní práci, která se neorientovala na vnější složky představení, ale plně se snažila sdělit myšlenku prostřednictvím velmi dobrého hereckého souboru.

Mladý a nepočetný Divadelní soubor STUDIO z Volyně přispěl do letošního programu Hronova v prostorách Slávie typicky studiovým představením nenáročné komedie německých autorů Wolfganga Kohlhaase a Rity Zimmerové „Ryba ve čtyřech“.

Prostřednictvím textu traktujícího téměř jarmarečním způsobem čtyřnásobnou vraždu kdysi v minulém století — podmiňnou touhou po penězích — ozkoušeli si čtyři mladí herci svoje narůstající divadelní zkušenosti. Jejich společným cílem nebylo objevovat v textu víc než sám skýtá, ale využít této příležitosti k vytvoření hereckých kresek rozšiřujících vlastní výrazový rejstřík.

Holbergova hra Jeppe z Vršku v interpretaci Divadelního souboru při VDK Kraslice byla příspěvkem k tématu letošního Jiráskova Hronova jak současně vykládat klasiku.

Hra není častým titulem na repertoáru našich divadel, tato její malá frekventovanost má zřejmě svoje opodstatnění. Proto soubor, který tento titul volí, musí pečlivě hledat důvod, proč chce tuto hru uvést, hledat přesně promyšlenou dramaturgickou režijní koncepci, zkrátka současný výklad, především titulní postavy. Zdá se, že Krasličtí šli na celý problém více zvnějšku, že šli po vnější komediálnosti a v podstatě se omezili na sehrání příběhu hry, místo, aby se jej pokusili vnitřně vyložit.

Výrazným prvkem inscenace je její výtvarná složka, především řešení scénického prostoru. Představení nepřináší žádné nové inscenační postupy, soustřeďuje se pouze kolem poctivého hereckého výkonu představitelů hlavní role.

První ze tří her sovětských dramatiků uvedených letos na Hronově byla hra V. Krasnogorova „Tak kdo, k čertu, odejde?“ v provedení Dramatického odboru A. Jiráska KK ROH Úpice. Krasnogorova hra těžší námet ze současnosti se stala v provedení úpického souboru zajímavým pokusem uvést v komediální nadsázce na jeviště našeho současníka.

Úpickému souboru se podařilo vytvořit inscenaci žánrově vcelku zdařilou, se zajímavými hereckými výkony, kde zaujal v roli Nikolaje Nikanoroviče především ing. Hetflejš.

Soubor divadla Lucerna Kulturního domu Hlavního města Prahy uvedl dramaturgicky významnou adaptaci vynikajícího sovětského filmu „Svíť, svíť má hvězdo“ v pohostinské režii P. Scherhaufera, člena Divadla Na provázku. Soubor na toto obtížné jevištní kompozici prokázal svoji talentovanost především jako celek, který vytrvale hledá v netradičních inscenačních tvarech svoji vlastní cestu. Úspěch předvedené práce lze zaznamenat v cílevědomé snaze předvést divákům obraz z oblíbené Velké říjnové sociální revoluce atraktivními jevištními prostředky, které neposrádají napaditost a metaforičnost.

Soubor Malé scény LŠU a OKS Gottwaldov přijel na letošní Hronov s inscenací hry A. Arbuzova Irkutská historie. Byli jsme všichni právem zvědaví, jakým způsobem se soubor s osobitou divadelní poetikou, jejíž podstata spočívá v divadelní metafoře, vyrovná s realistickou hrou. Je třeba říci, že soubor neslevil ze své poetiky ani z nároků, které si klade na sebe a které na něj klade i hronovské obecnost. Pokusil se na Arbuzovově hře zcela specifickými jevištními prostředky vytvořit symbol obrazu lidského života, který nezaniká smrtí jednoho člověka, ale pokračuje dál v lidském společenství. V tomto duchu, opíraje se v textu o chór, vytvořil jak hudbou, tak umístěním herců v prostoru i řadou situací vycházejících z obřadů a rituálů množství míst, která se vzpínala k symbolické monumentálnosti. Tato místa nešla souběžně s vlastním Arbuzovovým textem, vytvářela vlastní roviny.

Nedílnou součástí Jiráskových Hronovů je jeho pracovní vzdělávací část. K ní vedle odborných přednášek po léta patří Diskusní kluby zemědělných a dělnických klubů, které se staly podnětnou „dílnou“ teorie a praxe amatérského divadla.

Po široké diskusi při jubilejním 50. ročníku Jiráskova Hronova na toto téma byl pro letošní ročník zvolen inovovaný systém práce diskusních klubů, který se stal podnětnou „dílnou“ teorie a praxe amatérského divadla.

Úroveň diskutujících pak demonstrovala vyspělost širokého pléna amatérských divadelníků.

Další součástí 51. Jiráskova Hronova byl již desátý ročník Klubu mladých divadelníků,

který probíhal ve Velkém Dřevíči. Zúčastnilo se ho 55 frekventantů (29 dívek a 26 chlapců). Základem výuky byly elementární herecké disciplíny a rozbor představení. Letošní ročník byl obohacen o pohybovou výchovu a o účelně využitě televizní videozáznamy. Lektorský sbor se domnívá, že by příští ročník měl být doplněn o pedagoga hlasové výchovy.

Domníváme se, že Klub mladých divadelníků je nezbytnou součástí Jiráskova Hronova a že přispívá ke zvýšení ideové odborné úrovně širokého amatérského hnutí.

V rámci vzdělávacích akcí Jiráskova Hronova se dále uskutečnila přednáška doc. dr. Jana Čisáře, ČSC o amatérském herectví, která přispěla k větší erudovanosti ochotníků.

V letošním roce si připomínáme sedmdesáté výročí založení SDDOČ. Na činnost a výsledky SDDOČ navazujeme dodnes. K tomuto výročí byla proto uspořádána za účasti zastupce SČDO beseda s legendárním El Carem — Karlem Jiráčkem, již si amatéři připomněli velké pokrokové tradice našeho profesionálního i amatérského divadla.

Přehlídku sledovala se zájmem řada zahraničních hostů, a to z Belgie, Kanady, Maďarska NDR, Polska, Rakouska a Velké Británie.

Měli jsme dále čest přivítat vzácného hosta. Na 51. JH byl ze SSR divadelní soubor MAKYTA, působil při DK ROH Páčov. Měli jsme možnost vidět hru Milo Urbana „Beta, kde si?“ Podobná setkání se slovenskými soubory jsou v rámci styků tradiční. Obě naše národní kultury se jimi významně obohacují.

Důstojným úvodem 51. JH byl večer z díla A. Jirásky, který připravily soubory Náchodského okresu pod vedením J. Vavříčky. Patří jim za to upřímné poděkování.

Součástí přehlídky byly také dvě výstavy: Čas bojů, čas vítězství a výstava ilustrací A. Kašpara k Jiráskově kronice Únás.

Co říci závěrem? Posláním zájmové umělecké činnosti, jak už bylo nespočetněkrát řečeno, je harmonicky rozvíjet sociálního člověka. Nesčetné množství našich občanů provozuje tuto činnost ve svém volném čase. Vážíme si jejich nadšení a obětavosti. Jedině v těsném sejetí umění a lidu můžeme rozvíjet pokrokové tradice našeho kulturního dědictví. Domníváme se, že 51. Jiráskův Hronov, národní přehlídka amatérských divadelních souborů, přispěl k těmto úkolům velkou měrou.